

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV SYD RAPPORT 2007:4

ARKEOLOGISK FÖRUNDERÖKNING 2006

Asmundtorp 29:3

En boplats från brons- och järnålder

Skåne, Asmundtorps socken, Asmundtorp 29:3, RAÄ 137, Landskrona kommun

Tyra Ericson

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Syd

Odlarevägen 5,

226 60 Lund

Tel. 046-32 95 00

Fax 046-32 95 39

www.raa.se/uv

© 2007 Riksantikvarieämbetet

UV Syd Rapport 2007:4

ISSN 1104-7526

Kart- och ritmaterial Henrik Pihl

Layout Anita Esping Bodén.

Tryck/Utskrift UV Syd, Lund, 2007

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Undersökningens förutsättningar	5
Syfte och metod	7
Resultat	7
Tolkning och åtgärdsförslag	10
Administrativa uppgifter	11

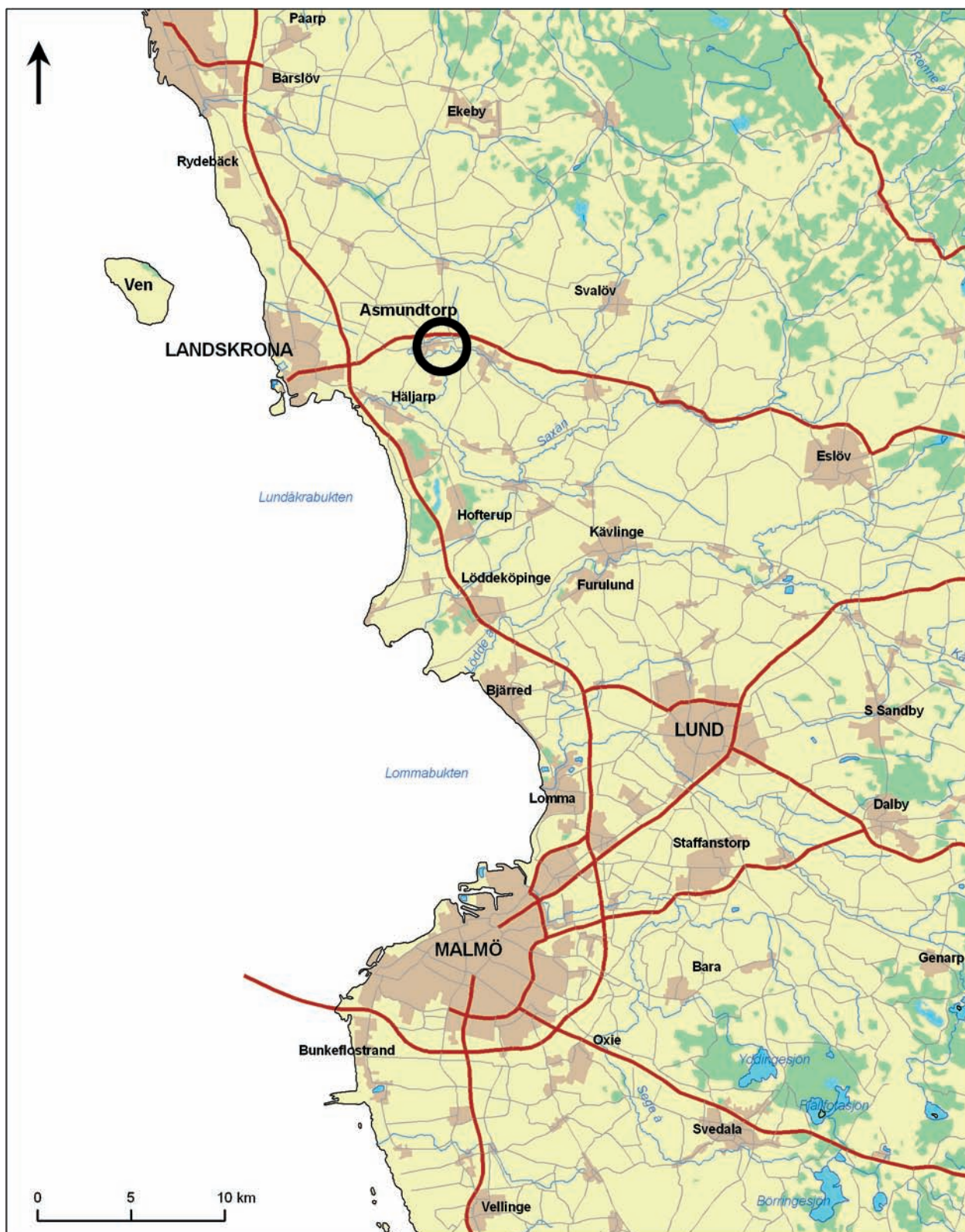

Fig. 1. Utsnitt ur GSD-Röda kartan, Skåne län, med platsen för undersökningsområdet markerad med en ring. Skala 1:250 000.

Asmundtorp 29:3

En boplatz från brons- och järnålder

Tyra Ericson

Sammanfattning

En arkeologisk förundersökning har ägt rum inom en ca 8 500 m² stor del av fastigheten Asmundtorp 29:3. Ytor om sammanlagt 970 m² banades av. Ett långhus från äldre järnålder påträffades, tillsammans med gropar, härdar och kokgropar av vilka två daterats till äldre bronsålder. Boplatsen torde ha ingått i ett större komplex tillsammans med den norr därom liggande boplatsen RAÄ 19.

Efter förundersökningen har boplatsen erhållit fornlämningsnummer 137 i Asmundtorp socken.

Inledning

Landskrona kommun avser att exploatera fastigheten Asmundtorp 29:3. En arkeologisk utredning (Hellerström 2006) visade på förekomst av boplatzlämningar inom fastighetens östra del. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Syd, utförde därför en arkeologisk förundersökning inom en ca 8 500 m² stor del av utbyggnadsområdet.

Förundersökningen ägde rum sommaren 2006 och bekostades av Landskrona kommun. Ansvarig för undersökning och rapport var Tyra Ericson.

Undersökningens förutsättningar

Undersökningsområdet ligger ca 250 meter norr om Braån, och utgörs av flack åkermark (fig. 1, 2). Den östligaste delen av undersökningsområdet utgörs av redan exploaterad tomtmark och berördes inte av förundersökningen. Alven består främst av isälvsediment och höjden över havet uppgår till ca 20 meter.

Trakten är rik på förhistoriska fornlämningar i form av boplatser, gravhögar och gravfält samt olika lösfynd. Strax väster om undersökningsområdet har en härd innehållande en stor mängd krukskärvor undersökts (RAÄ 18). Inga uppgifter om datering eller anledning till

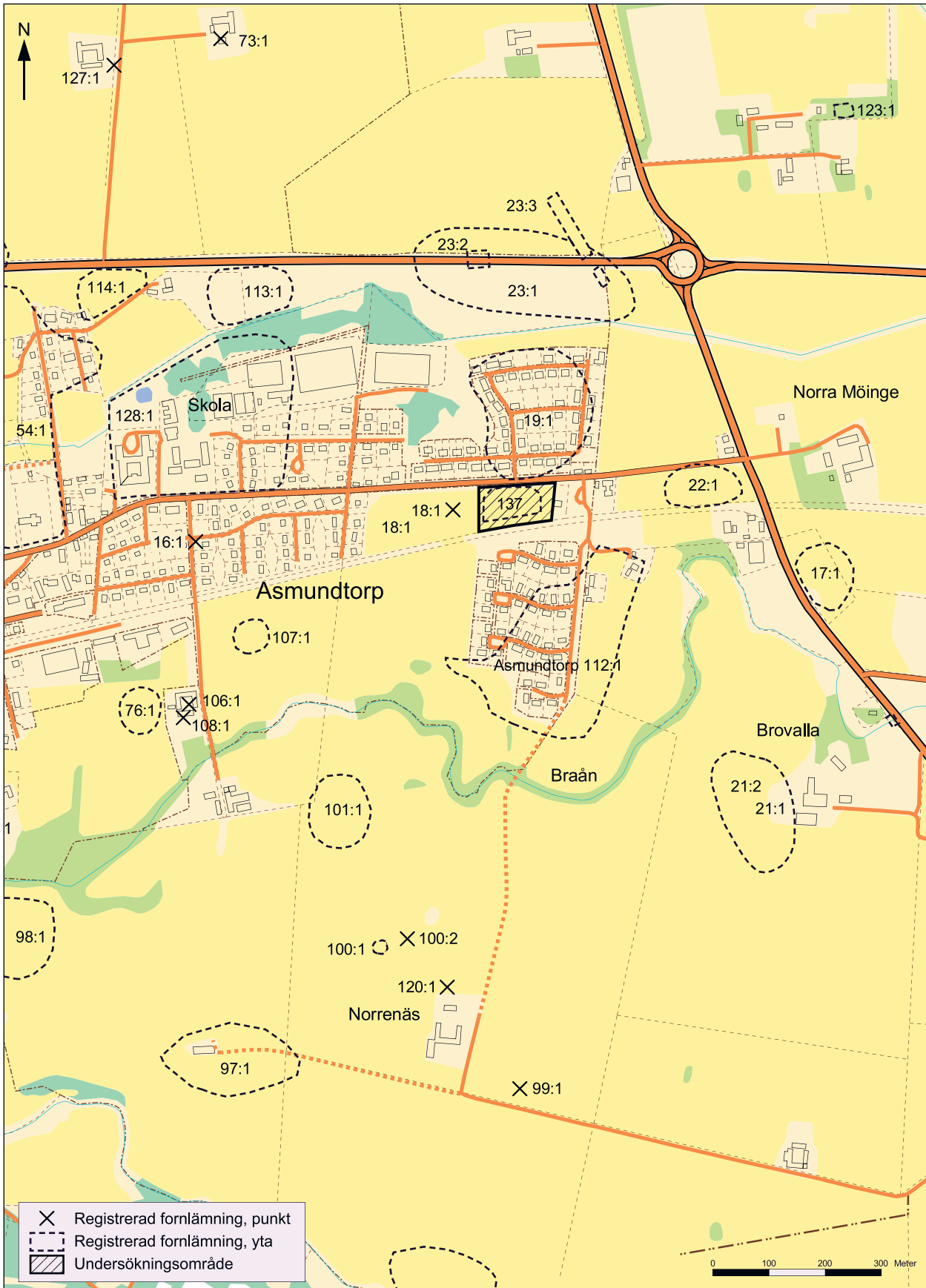

Fig. 2. Fastighetskartan med undersökningsområde, schakt och fasta fornlämningar, skala 1:10 000

undersökningen finns, men det torde röra sig om en boplatсанläggning. Alldeles norr om undersökningsområdet har boplatsslämningar från neolitikum till äldre järnålder undersökts i samband med grustäkt (RAÄ 19). Boplatsslämningarna bestod av gropar, härdar och stolphål och bland fynden fanns bl.a. keramik från yngre bronsålder och en eldbock från förromersk järnålder. Tvåhundra meter österut har delar av en boplatс undersökts inom Sydgasprojektet (RAÄ 22). Boplatсen har daterats till övergången bronsålder/järnålder och bl.a. påträffades delar av långhus (Jeppsson 1996). En och en halv kilometer väster om exploateringsområdet har urnebrandgravar och boplatsslämningar från yngre bronsålder grävts ut (RAÄ 26). Även medeltida by- och gårdstomter finns registrerade i området.

Den arkeologiska utredningen våren 2006 berörde hela fastigheten Asmundtorp 29:3, ca 26 000 m². Sammanlagt 38 anläggningar påträffades, företrädesvis stolphål men även gropar och härdar. Anläggningarna förekom framför allt inom den östligaste delen av exploateringsområdet. I samband med schaktningen påträffades enstaka flintavslag och intill en härd i öster låg ett fragment av ett lerkärl. Fragmentet utgör övergången mellan buk och skuldra och har en glättad utsida. Formen och godskvaliteten gör att kärlet grovt kan dateras till yngre bronsålder (Hellerström 2006).

Förundersökningen ägde rum den extremt varma och torra sommaren 2006, vilket medförde vissa svårigheter. Marken var helt uttorkad, varför anläggningar med ljus fyllning var mycket svåra att upptäcka, särskilt om de inte innehöll sten.

Syfte och metod

Syftet med förundersökningen var att ta fram ett beslutsunderlag om den på platsen aktuella fornlämningssituationen avseende fornlämningarnas bevarandestatus, utbredning, innehåll, datering och vetenskapliga potential. Fyndförekomst (fyndfattigt/fyndrikt), fyndsammansättning och fyndens bevarandestatus skulle också klargöras.

Den övergripande målsättningen var att ta fram ett underlag för analys och värdering av fornlämningens innehåll, i syfte att bedöma om, och vilken, ny kunskap lämningarna skulle kunna ge vid en eventuell slutundersökning.

Matjorden banades av i tre större och ett mindre schakt, vars läge bestämdes utifrån utredningsresultaten.

Schakt och anläggningar dokumenterades i Riksantikvarieämbetets dokumentationssystem Intrasis. Ett urval av anläggningarna undersöktes till hälften, och profilerna ritades i skala 1:20. Prov för ¹⁴C-analyser togs i några anläggningar.

Resultat

Fyra schakt (varav två anslöt till varandra) om sammanlagt ca 970 m² togs upp med maskin (fig. 3). I väster och söder begränsades schaktmöjligheterna något av befintliga el- och teleledningar. Under matjorden påträffades 25 gropar, 26 härdar, 3 kokgropar och 143 stolphål. Av dessa undersöktes 3 gropar, 5 härdar, 3 kokgropar och 11 stolphål. Dessutom dokumenterades störningar i form av tre recenta diken, och två recenta nedgrävningar vilka tolkades som stukor. Anläggningstät-

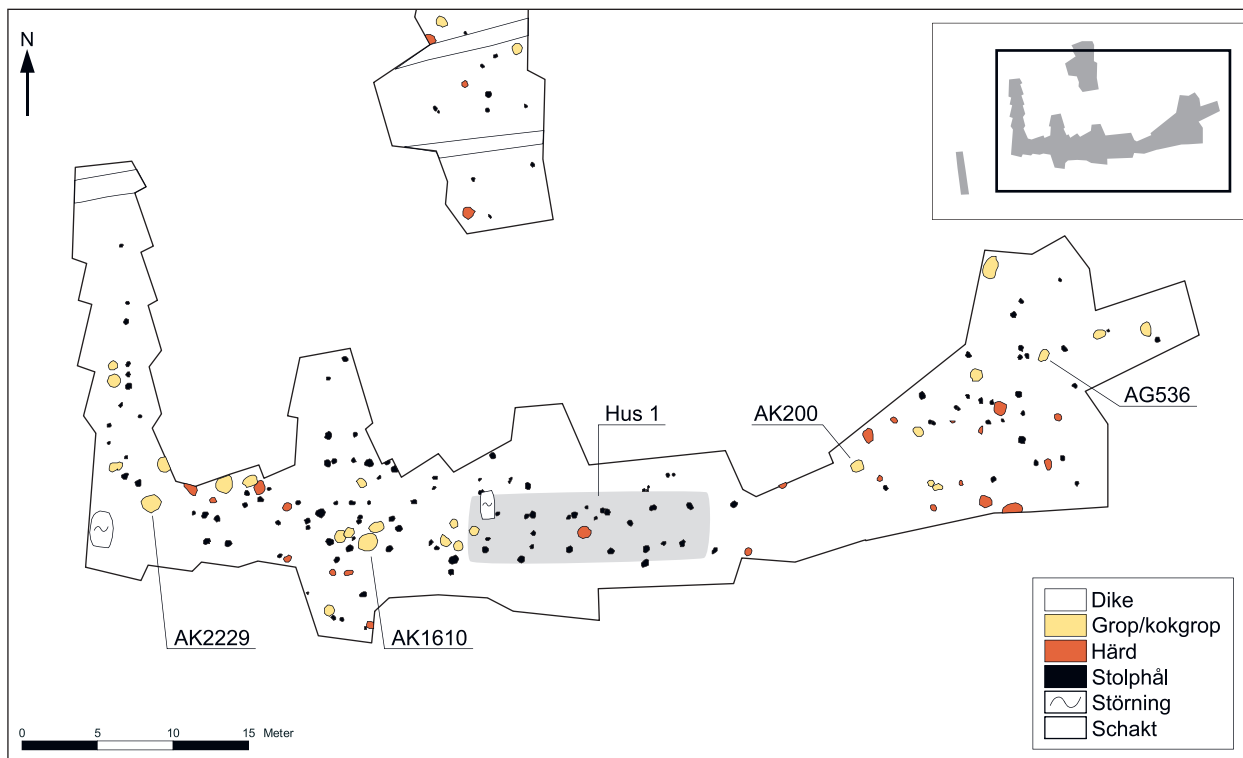

Fig. 3. Schakt och anläggningar, skala 1:500.

heten avtog dels åt väster, dels åt norr. Det var också i norr som de mer omfattande störningarna fanns. Anläggningarna var i allmänhet tämligen välbevarade, med stolphålsdjup runt 0,2 m.

Av stolphålen har 14 st tolkats som ingående i en huskonstruktion (hus 1, nedan). Härdar och gropar var genomgående små, endast undantagsvis över 1,0 m i diameter. De största var ca 1,5 m i diameter. Avsaknaden av större gropar torde bero på att undergrunden utgjordes av grus och sand och att lertäkter således inte förekom. Däremot är det oklart varför man anlagt en så stor mängd smågropar. De tre kokgroparna registrerades inte som sådana förrän de undersökts. Bland icke undersökta anläggningar registrerade som gropar och härdar kan finnas fler kokgropar.

Fyndmaterialet var relativt sparsamt. En flintskrapa och tre avslag tillvaratogs som schaktfynd, och enstaka flintavslag påträffades i spridda anläggningar. I en grop, AG536, i den östligaste delen av området fanns sex flintavslag och en bit keramik. I kokgropen AK200 påträffades en fossil sjöborre. Den påträffades intryckt i nedgrävningens norra kant ca 0,15 m ner och med den ”släta” sidan in mot gropen. Sjöborrar och andra fossil förekommer ofta i förhistoriska sammanhang. Då den aktuella sjöborren inte var bränd fastän den låg i en kokgrop, är det osäkert huruvida den deponerats medvetet eller förekom naturligt i gruset.

Den fyndrikaste anläggningen var kokgropen AK1610, som låg ca 6 m väster om hus 1. Kokgropen var 1,3 m i diameter med ett djup av 0,35 m. Fynden bestod av en knacksten, en skrapa, sex flintavslag, 23 g keramik samt en mindre mängd tandemalj, troligen från nötkreatur. Keramiken saknar synliga magringskorn och en bit har antydning till striering. Den troligaste dateringen är yngre bronsålder eller äldre järnålder. Träkol från anläggningen har dock ¹⁴C-daterats till äldre

bronsålder (Ua-28054, tabell 1). Ytterligare en kokgrop, AK2229, har erhållit en liknande datering (Ua-28051, tabell 1).

Hus 1

Typ:	Treskeppigt långhus
Väggkonstruktion:	-
Takkonstruktion:	14 stolphål efter 2×4–6 parställda stolpar
Bockbredd:	2,1–2,8 m
Riktning:	Ö–V
Längd:	minst 11 m
Bredd:	-
Golvyta:	-
Fynd:	flintavslag
Analyser:	¹⁴ C
Anläggningar:	stolphål, härd
Dateringar:	hustypologi: äldre järnålder, ¹⁴ C: äldre bronsålder (Ua-28052 och Ua-28053, se tabell 1)

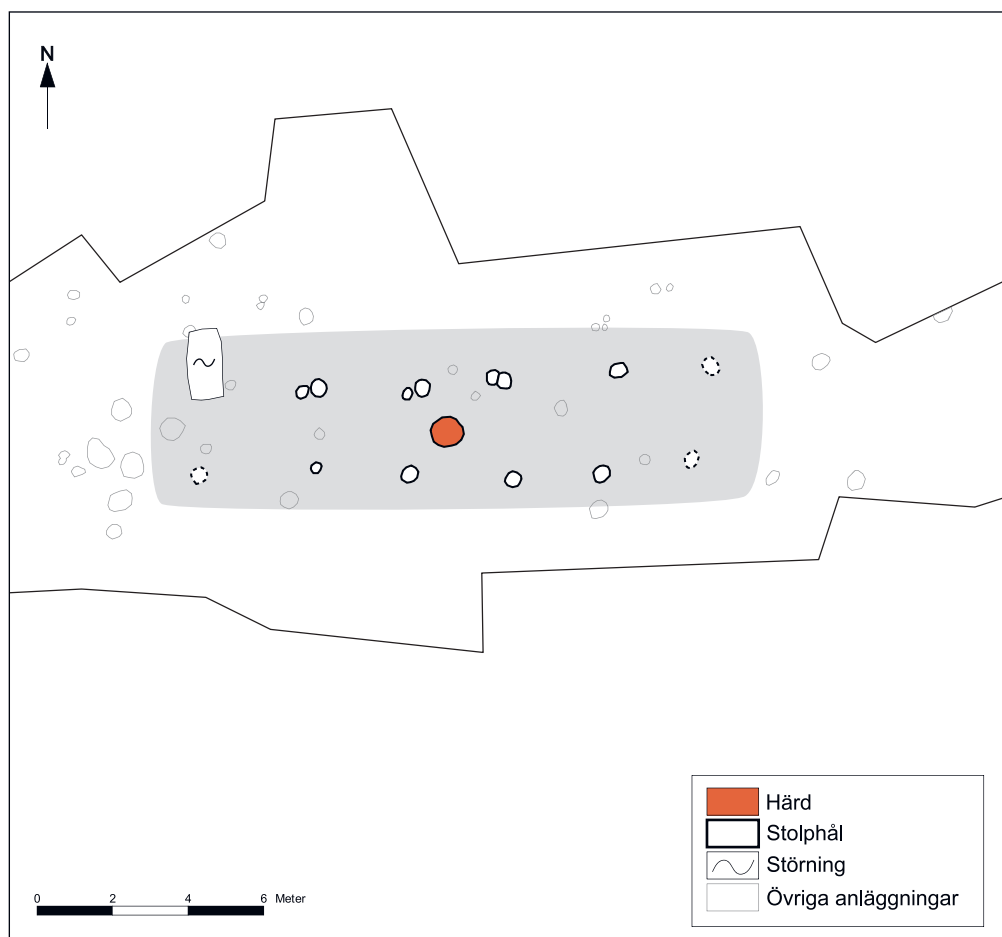

Fig. 4. Hus 1, skala 1:200

Hus 1 var centralt beläget inom boplatssytan. Det finns olika alternativa tolkningar för vilka stolphål som ingått i konstruktionen. Som mest kan 14 stolphål föras till huset. I bock 1 (den västligaste bocken) återfanns bara det södra stolphålet, medan det på platsen för ett tänkt stolphål i den norra raden fanns en recent störning. Det södra stolphålet var emellertid tydligt och liknade övriga undersökta stolphål i

huset, varför bock 1 är tämligen säker. I bock 2, 3 och 4 var stolphålen i den norra raden dubblade. Troligen är det östra stolphålet i vardera paret det ursprungliga, medan de västra utgör spår av en omstolpning. I bock 5 och 6 fanns det bara ett stolphål i den norra raden. Stolphålen i bock 6 är dock att betrakta som mycket tveksamma, de syntes svagt i plan men inte i profil. Eventuellt kan det röra sig om mycket grunda stolphålsrester som var helt uttorkade och därför inte kunde urskiljas ordentligt. Det är tveksamt om bock 6 över huvud taget skall räknas till huset. Centralt i huset, mellan bock 3 och 4, fanns en härd som tolkas tillhöra husets brukningstid.

Ingen direkt parallell till husets grundplan har hittats i den genomgångna litteraturen. Bockbredd och spann (avståndet mellan bockarna) gör dock att en datering till äldre järnålder är sannolik.

Lab. nr.	Anl. nr.	Anl. typ	Material	¹⁴ C-ålder BP	Kal. 1 sigma	Kal. 2 sigma	Period (1 sigma)
Ua-28051	2229	kokgrop	träkol (ek)	3050±35	1390 BC–1260 BC (68,2)	1420 BC–1210 BC (95,4)	äldre bronsålder
Ua-28052	1060	takbärrare hus 1	träkol (hassel)	2975±40	1270–1120 BC (68,2)	1370–1340 BC (3,0), 1320–1050 BC (92,8)	äldre bronsålder
Ua-28053	980	takbärrare hus 1	träkol (ek)	3170±40	1495–1470 BC (18,0), 1465–1410 BC (50,2)	1530–1380 BC (94,3), 1340–1320 BC (1,1)	äldre bronsålder
Ua-28054	1610	kokgrop	träkol (ask)	2955±40	1260–1110 BC (68,2)	1310–1020 BC (95,4)	äldre bronsålder

Tabell 1. ¹⁴C-analyser (siffror inom parantes anger sannolikhet för tidsintervall).

Tolkning och åtgärdsförslag

Inom det undersökta boplatsoområdet (RAÄ 137) fanns alltså ett sparsamt fyndmaterial, en stor mängd små gropar och härdar, samt ett långhus. Den daterbara keramiken är från yngre bronsålder/äldre järnålder. Från utredningen föreligger keramik av yngre bronsåldertyp och långhuset från äldre järnålder. Spridningen av de övriga anläggningarna tycks 'ta hänsyn' till huset och lämnar relativt tomma ytor norr, söder och öster om det. Detta tyder på att många av dessa anläggningar är samtida med huset.

Varför ger då samtliga ¹⁴C-prov en entydig datering till äldre bronsålder?

Den tidigare delundersökta boplatzen RAÄ 19 är belägen omedelbart norr om den aktuella ytan, och där påträffades boplatslämningar från neolitikum till äldre järnålder. RAÄ 137 ingår således i ett större komplex med bosättningar från skilda förhistoriska perioder. Läget, på lätta jordar och i anslutning till Braån, har inbjudit till bosättning upprepade gånger. Därför är det fullt möjligt att en del av härdarna och groparna inom RAÄ 137 härrör från en äldre fas av bosättningen, då ytan utgjort ett verksamhetsområde medan de tillhörande husen legat en bit bort. En annan tänkbar förklaring är att det inom området funnits en skog som brunnit (genom svedjning eller naturlig skogsbrand) under äldre bronsålder och lämnat stora mängder träkol som blandats in i de senare anläggningarna.

Sammanfattningsvis ger undersökningen ett intryck av att vara platsen för en gård från äldre järnålder, som kan ha utgjort en ensamgård eller ingått i en lösare eller fastare bygemenskap. Platsen har också använts som verksamhetsområde, vilket den stora mängden härdar och gropar visar. Vilka verksamheter och under vilka tidsavsnitt är däremot inte möjligt att dra några alltför vittgående slutsatser om utifrån det bevarade materialet.

Inga fortsatta antikvariska insatser bedöms vara motiverade, bl.a. därför att delar av området är stört av ledningar och diken.

Referenser

- Hellerström, S. 2006. Arkeologisk utredning 2006. Asmundtorp 29:3. Skåne, Asmundtorps socken, Asmundtorp 29:3, RAÄ 18, Landskrona kommun. RAÄ *UV Syd Rapport* 2006:14.
- Jeppsson, A. 1996. Boplats. Norra Möinge 13:3, Asmundtorps socken, RAÄ 22. Stamledning P49. I Räf, E. (red.) 1996. Skåne på längden. Sydgasundersökningarna 1983–1985. RAÄ *UV Syd Rapport* 1996:58, s. 201–207.

Administrativa uppgifter

- Riksantikvarieämbetets dnr: 422-2052-2006
Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-22266-06, 2006-06-14
Projektnummer: 1420593
Undersökningstid: 3–6 juli 2006
Projektgrupp: Tyra Ericson, Annika Jeppsson
Underkonsulter: Hyrman AB, Sydschakt
Exploateringsyta: 8500 m²
Undersökt yta: 970 m²
Läge: Ekonomiska kartan, blad 2C 9e
Koordinatsystem: Landskrona lokala
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn: x 6196,92
y 1329,00
Höjdsystem: RH 70
Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm: 3 ritfilmer med profilritningar i skala 1:20
Dokumentationshandlingar som förvaras hos Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Syd, RAÄ, Lund: Digitalt dokumentationsmaterial för Intrasisprojekt S2006:025
Fynd: Fnr 1–16, inlämnade till Lunds Universitets Historiska Museum (LUHM) med LUHMnr 31587

UV Syds rapportserie 2007

1. Huseby, Skatelövs sn. Småland FU
Bengt Söderberg
2. Utredning i Örja kyrkby. FU
Katalin Schmidt Sabo
3. Vägdragning i Södra Vallåkra. Kvistofta sn. FU
Katalin Schmidt Sabo
4. Asmundtorp 29:3. FU
Tyra Ericson